

WESTHEM, DE HERVORMDE KERK (gewijd aan St. Bartolomeüs)

Door het ontbreken van archivalische gegevens is het maken van een beschrijving van de Westhemmer kerk niet zo eenvoudig. De monumentenlijst van 1930 schat, dat de toren gebouwd moet zijn in de **veertiende eeuw**, zonder twijfel zal er een kerk bijgestaan hebben. Onder in de toren is nog duidelijk zichtbaar dat de onderste ruimte oorspronkelijk in steen overwelfd is geweest. Hier zittennn in de muren ook diepe uitsparingen, rondbogig, en ook hogerop bevinden zich smalle nissen; of deze ruimte ook een liturgische functie gehad heeft is niet meer te achterhalen. In de klokkenstoel hangen nog altijd **twee klokken**, doudsteeee dateert uit 1353, hierop worden de namen vermeld van de patroon van de kerk, de heilige **Bartolomeüs**, en die van de "persona" van Westhem, Luidulfrus. De tweede klok dateert van 1639. Bij de restauratie van de toren in 1952 zijn de houten vloeren in de toren vervangen door vloeren van beton.

De **deur** die van de kerk naar de toren leidt is een heel eenvoudige deur uit de zeventiende eeuw, en interessant vanwege de aan de binnenzijde ingekerfde **huismerken** en jaartallen, alle daterend uit de jaren 1667 - 1673. Dit laatste jaartal is vaag in zwarte verf geschilderd zichtbaar.

De huidige **kerk** is gebouwd in 1708 en vervangt zeer zeker een oudere kerk. In de jaren rond 1450 is Westhem meermalen betrokken bij de ruzies tussen de Schieringers en Vetkopers en één Westhemmer was hier nauw bij betrokken, "Hessel op da Heemdyck", Hessel luwingha noemt Winsemius hem in zijn kroniek van 1622, andere bronnen spreken van Hessel Albada. Zijn stins, die gelegen was aan de Hemdijk tussen Westhem en Blauwhuis (op de plaats staat nu een uitgebreid boerderijencomplex) is in 1442 "**uytgheroeyt ende ter aerden gheworpen**". In 1447 sluit Hessel een overeenkomst met Homme Hommyngha en met de Harinxma's en ook hierin worden de gewelddaden die zich bij Hessels stins hebben afgespeeld nog genoemd ("**daden ende dollyghen voer da steyns ende op da steynse**").

In 1452 maakte Bauck Hessels wijff haar testament en de "**tzercke ofte patroen thij Westhem**" krijgt zes pondematen land om te verkopen en dit mag pas worden gedaan "**als men die tiercke timmeren schillet ende naet eer**". Men kan veronderstellen dat ook de kerk bij de troebelen niet gespaard is en dat deze toen dus weer kon worden herbouwd.

In 1708 is de middeleeuwse kerk afgebroken en vervangen door het eenvoudige kerkje dat er nu nog staat. Het interieur is uiterst sober, maar vormt wel een eenheid. Naar de stijl te oordelen dateert het gehele interieur uit de bouwtijd. De zeshoekige preekstoel heeft op de hoeken vrij grof gesneden bloemfestoenen met aan het eind een kwast.

Het sobere **doophek** heeft vakkundig gedraaide spijlen, dezelfde spijlen treffen we ook aan op de "kreake". De banken aan de noordzijde hebben een bankschot dat bekroond wordt door een gedraaide bol, de banken aan de zuidkant (de vrouwenbanken) hebben een bankschot bekroond met een gestileerde vaas. De huidige kleuren maken een wat al te moderne indruk, maar als het geheel weer in houtkleur geverfd kon worden, met de bollen op de banken weer zwart, dan zou er nog een heel gaaf geheel kunnen ontstaan. Het is echter niet waarschijnlijk dat dit op korte termijn kan gebeuren, omdat de kerk nauwelijks meer wordt gebruikt en haast geen functie meer heeft.

L.K. v.d. Meer
1984

